

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdex Magistratvs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. XI. Vt respectu mediorum iustè belletur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

Fidem frangit, qui hosti eius, cum quo pacem iniit, pecuniam aut militem mittit. Cerites apud *Liuium* excusantur, quod iuuen- ^{9.}
tustantum suo, non publico consilio aduersus amicos militasset: ^{illud vio-}
idemque de *Ætolis* (quod hodie ferè *Heluetijs* conuenit) *Iuuentu-* ^{lat qui ho-}
tem, inquit, aduersus suos socios, publicà tantum auctoritate demptà, militare ^{stem iuuat.}
sunt, & contraria sepe acies in vtraque parte *Ætolica* auxilia habent.

Sed an fides præstanda sit à Rege, qui iuramento, seu regni legi- ^{10.}
bus nullam regni partem imminuere potest, cladibus tamen belli ^{An fides}
cis coactus, seruando corpori, vt bonus medicus, partem præfer- ^{seruanda sit}
tim belli iure iam occupatam, seu aliàs ambiguo iure cõtrouersam, ^{pax inita}
pacis legibus abscindi passus est? non est dubium quin Rex, cui bel- ^{fit cum ali-}
landi ius est, cui summa belli & pacis competit, iure omnium gen- ^{qua regni}
tium eiusmodi pacta seruare teneatur. qui id negant, ij necessario fa- ^{imminu-}
teantur oportet Regem illum non esse absolutæ auctoritatis, cui ^{ione?}
non competat arma sumere, aut ponere, prout ei ex *Repub.* esse vi-
debitur: sed tantum vt *Consulem Posthumium* cum *Samnitibus*
paciscentem, iniussu *Populi Romani* de ijs, quæ supra eius *Impe-*

CAPVT XI.

Vt respectu mediolorum iuste belletur.

In iuste etiam bellum geritur, si medijs illicitis vtamur. non enim ^{1.}
finis bonus media natura sui illicita facit licita, atque bona. ad ^{In iuste ge-}
eoque incantationibus, strigum, sagarumque subsidijs exerciti ^{ritur bellū}
vincere si possis, nō licet, nō gentios malos in auxilia vocare: vt quæ ^{si illicitis}
uis bonæ causæ ad sint. non pari modo eos, qui causam eiusmodi ge- ^{medijs.}
niorum agant. atq; ita non infideles, barbaras, idololâtras gentes, vt ^{2.}
causæ bonæ patrocinentur. nisi habeantur taliter, vt nihil de belli in- ^{Auxilia in-}
fictia imminuant. tunc etenim cum innoxia instrumenta sint, non ^{fideliū}
^{an licita?}

Hh 3

inter-

interest ex qua materia constant, probi, improbi sint, barbari, fideles, infideles, animalia rationis capacia, an ea carentia, equi, muli, cameli, elephantes; an inanimata, currus, falces, gladius, hasta, claua, framea, galea, cassis, parma, scutum, umbo, lorica, thorax, pilum, securis, malleus, lancea, tribuli, aries, testudo, vinea, pluteus, musculus, turris, sambuca, tollenon, balista, onager, catapulta, tubus, bombardarda, sclopus, sclopetum, tormentum. omnia hæc iusto in bello licent. *Glos. 1. in c. 1. de sagittarijs.* benè in simili Thucydides, *Hi qui armis impetuntur, ut nos ab Atheniensibus, inuidia fieri non debet, si salutem quarunt, non Græcorum modò, sed & barbarorum auxilijs.*

Si quis ceruum venetur, parum interest quò genere canum illum persequatur, dummodo assequatur. sed si rabidum canem venatum ducat, qui non ceruum modò, sed reliquos etiam canes, venatoresvè, quin ipsum etiam dominum Actæonis instar, dente venenato petat: quis hunc venatorem laudet, admittat? quis probare possit Principem Catholicum in fœdera & auxilia vocantem hæreticas, barbaras, infidelesque gentes, si prouinciales, si socios contagio suo inficiant, si sacra protèrant, virgines, matronas, sanctimoniales violent, diuina humanaque conculent, si bello captos ad hæresim, paganismum, turcismum, idololatriam cogant? tum rectè vsu venit illud Fulconis Archiepiscopi Remensis ad Carolum Simplicem: *Quis non expauescat vos inimicorum Dei amicitiam velle, ac in cladem & ruinam nominis Christiani, pagana arma & fœdera suscipere detestanda? nihil enim distat vtrum quis se pagani societ; an abnegato Deo idola colat.* At, inquit Fererius, bellum iustum est, extra causam illius ea quæ diximus mala, per accidens fiunt: sed verò luberetnè ei cum eo quem diximus venatore ceruum persequi? iustum cum feris bellum est, iusta venatio, per accidens si venator rabidum canem adducat, & pro fera Fererium inuadat. quod si porrò nullum eiusmodi periculum proponatur, non est de se illicitum cum infidelibus fœdus pro commercijs, amicitia colenda, defensione necessaria, offensione etiam iusta infidelium, non tamen conspiratione contra Ecclesiam, &c. sic accipienda confœderatio in *Clem. 1. §. porrò de iureiur.* vbi iurat Imperator non facturum se parentelam aut confœderationem cum pagano, aut Saraceno. De hæreticorum fœdere optimè illud Ambros. 3. off. 5. *vix firma esse pacis iura inter eos inter quos est fidei bellum.* quamuis data tamen fides seruanda eis sit. Molin. & Sweirtius tract. de fid. heret. seruand. Becan. disputat. Theolog. cap. 7. concl. 2. Rosweidus in *Coroll. Anticapell. sub-iuncto.*

3.
Periura

Ad illicitorum etiam mediorem rationem pertinet, si quis Principes,

cipes, populosque in auxilium trahat, qui foedere alteri iurato prohibentur, seu aliàs ad periuria alios priuatos publicosque ducunt, <sup>fœdera me-
dia iniusta.</sup> vt eorum auxilijs aut consilijs in rem suam vtantur. Pausan. l. 4. *Primi omnium Lacedæmonij ex omni antiquitatis memoria hostes dicuntur muneribus sollicitasse, & venalem facere belli euentum voluisse, prius virtute, fortunâ, Deorum præsidjs, res bellica stabat. sed hos dolos Dij suo tempore in ipsorum vertèrè perniciem.* Faleriorum puerorum pædagogus, & Pyrrhi medicus gloriosè à Romanis non quæsit ad prodicionem, sed se offerentes reiecti. eorum qui parati sunt ad iniquitatem patranda ope, operavè vt, exploratoribusq; esto ducas soleant, Cons. pol. l. 10. cap. 51. 52. & esto liceat, inducere persuasionibus vt peccent nihil de peccato cogitantes, esto vile sit, non tamen permissum (nisi fortè cum notoriè bellum, quod hostis gerit, ita iniquum est, vt militantibus iuramentum non sit vinculum iniquitatis) non sunt facienda mala, vt eueniant bona. non malè suscipiendum, non malè gerendum est bellum. Deus & iustitia adsint vbique oportet. ab eo victoriæ & clades. *Non est consilium contra Deum.* Prouerb. 21. *disipat consilia gentium.* præsertim contra Dei legem concepta. ipsi, inquit Vates, Psalm. 105. *exacerbauerunt me in consilio suo, & in iniquitatibus suis humiliati sunt.* Tantis periurijs persuasa concepta, contracta sunt nuper fœdera, tantisque per nefas vnitis viribus initum est bellum aduersus Principes iustâ causâ nixos, vt humanitus non nisi vincendos, sternendos, debellandos breui credere oporteret: bona tamen causâ triumphauit: castigata sunt periuria; iniqua bella mouentes, fusi, fugatiq; vsque ad vltimam terrarum Thule. Intra paucos annos innumeris iustis prælijs victores fuere, qui iusti: licet humanas vires si spectaueris, hostibus impares. sed adfuere procul dubio illi genij, qui Constantino contra Maximum pro labaro crucis vexillum præferentes auxiliatum ire se clamabant. Ille Angelus, qui Iosue adfuit duci Israëlitarum, & sciscitanti, ^{4.} *Non es, an aduersariorum? Nequaquam, respondit, sed sum Princeps exercitus Domini, & nunc venio.* Propitio atque exorato Numine facilis victoria est. neque differt, <sup>Securum
medium
inuocatio
Numinis
Diuini.</sup> *in pluribus auxilietur, an in paucis.* illius illæ minæ: quòd si putas in robore exercitus bella consistere, superari te faciet Deus ab hostibus. Dei quippe est adiuuare, & in fugam vertere. Ad Moyfi preces Exod. 17. Iosue vicit Amalecum. & Num. 21. voto Israël Canaanum interfecit.

Omitto Dauidem, Iosaphat, Ezechiam, Machabæos, aliosque pios Reges, quibus auxilia de cælo victoriam detulerunt. Narses Totilam vicit, cum noctem præcedentem in precibus insomnem duxisset. atque alios potentissimos hostes prece

magis, quàm manu profligauit tantâ gloriâ, vt antiquorum Ducum nemini cedat. dies vnus non sufficiat ijs commemorandis, quorum precibus aduersarij, antè inuicti longèque potentiores, ceciderunt. vtinam persuaderi posset omnibus Principibus, vt spem suam in Deum solum referrent, non in auxilia duntaxat humana, non in media per Dei leges vetita, qui nec frustra inuocatur, nec irritatur gratis.

CAPVT XII.

Dolum an belli iustitia permittat?

1.
An dolum in
bello iustitiæ
medium?

Nihil homo iustus, inquit Augustinus relatus in c. dominus 23. quæst. 2. præcipuè cogitare debet in his rebus, nisi vt iustum bellum suscipiat, cui bellare fas est. Cum autem iustum bellum susceperit, vtum apertâ pugna, vtum insidijs vincat, nihil ad iustitiam interest. Veteres, inquit Vlp. l. 1. D. de dol. dolum etiam bonum dicebant, & pro solertia hoc nomen accipiebant, maximè si aduersus hostem, latronemvè quis machinetur. nec quicquam frequentius apud omnes gentes in bellicis meditationibus, quàm aliud simulare, facere aliud. ea stratagemata militaria sunt, ea gloriâ Ducum, industriâ quàm sanguine magis vicisse. furta Ducum dicuntur. Melior est mihi dux qui victoriam veluti suffuratur, quàm qui veretur ne per furtum vincat. Gloriarî solebat Tiberius plura se consilio quàm viribus perfecisse; quippe consilio non minus, quàm gladio superare est Imperatoris. Cæf. bell. ciu. lib. 1. quare nimis superbum est illud Alexandri apud Curt. lib. 4. Latrunculorum, inquit, & furum illa solertia est, quam præcipis mihi, quippe illorum votum vnicum est fallere: meæ verò gloriæ semper aut absentiam Darij, aut angustias locorum, aut furtum noctis obstare non patiar. palam luce aggredi certum est. malo me fortunæ pœniteat, quàm victoriæ pudeat. Abesse tamen dolum verborum oportet. malus est & Principibus indignus, si quid contrahant, aut promittant. mendacium multo maximè. Legati, inquit Liuius, l. 42. ex Græcia reuersi Q. Martius, & A. Attilius nullâ aliâ re magis gloriabantur, quàm decepto per inducias, & spem pacis Rege. quæ magna pars Senatus probabat, sed veteres moris antiqui memores, nouam istam sapientiam improbabant, nec astu magis, quàm verâ virtute bella gessisse maiores. Extra contractum ambiguus verbis si decipiantur hostes, nihil iniusti habet. vt Ventidij apud Dion. l. 49. sermonem facientis apud exploratores, quasi eâ parte irrupturus, quâ minimè agitabat, & ob quem